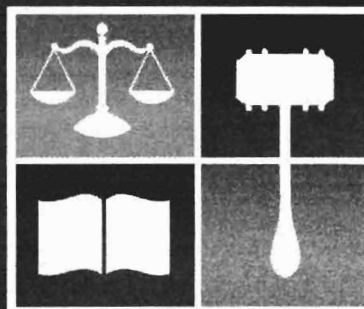

BusinessHalacha.com

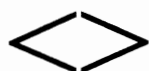
a Project of Machon L'Choshen Mishpat

מכון לחושן משפט

Providing Awareness, Education and Service In all areas of Business Halacha.

נזקי שכנים

שבוע ד'

Machon L'Choshen Mishpat – Seminars- Publications- Learning Programs- www.businesshalacha.com-

Halachah Hotline 1-877-845-8455- info@businesshalacha.com--- 3673 Bedford Ave., Brooklyn, NY

נזקי שכנים שבוע ד'

לילך לעירייה (zoning board) כשאלו זכות עיכוב על פי דין תורה

פתחי חושן נזקין פרק י"ג ודבר השכיח עד (ב) [1-2]

אילן הסמוך למיצר שענפין נוטין לשדה חבירו ומעכבין תשמישו בשדהו

מתנ' ב"ב כז: אילן שהוא ... [3]

שו"ע סימן קנ"ה ס' כ"ו [4]

Optional למה אינו נקרא בעל האילן מזיק

מתנ' ב"ב כה: [5]

שלחן ערוך חו"מ סימן קנ"ה ס' לב [6]

רמב"ן קונטרס דינא דגרמי [7]

שו"ת חלקת יעקב ח"א סימן קע"ה [7-8]

פרק יג. נזקי שכנים

א. אסור להזיק ממון חבירו או לגרום לו נזק אפילו כשמשמש בתוך שלו תשמיש הצריך לו וממנו נמשך נזק לשכנו הקרוב אל ביתו (א), ואפילו אינו מזיק עתה אסור לו לעשות אפילו בתוך

(א) לשון שו"ע הרב ה' נזקי ממון סעיף יד, ואם כי פרטי ההלכות במציאות קשה להעלות ולפרט, אביא בע"ה עיקרי ההלכות מדברי הפוסקים בפרקים הבאים, אמנם כפתיחה להלכות שכנים מצאתי לנכון להעתיק מדברי הרא"ש בתשובה (ע"י להלן הערה ה) כי דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום, והקפידה תורה שלא יעשה אדם בתוך שלו דבר הגורם הזק לחבירו, ומדברי הרמב"ן והרשב"א בב"ב דף כו ע"א בההיא דרב יוסף נראה שאפילו בדבר שאינו גירי דיליה ראוי לחסיד להרחיק לפנים משורת הדין שלא יזיק לחבירו, עיי"ש, ובחזו"א כתב שעיקרי דיני שכנים נמסרו לחכמים לקבוע מה נקרא עושה בתוך שלו, ואחרי הכרעתם הו' דין תורה. ומסברא נראה שגם בזה יש לנהוג עפ"י הכלל דעלך סני לחברך לא תעביד, ובוזה ימנעו הרבה סכסוכי שכנים. ועי' פרק א הערה א בדין נזקי שכנים לעכו"ם. ודבר השכיח, ויש מקום לזון בזה, בכל נזקי ותשמישי שכנים שמן הדין אינו יכול לעכב על חבירו, אע"פ שיש לו קצת נזק או חשש נזק, ויכול לעכב עליו ע"י השלטון עפ"י החוק, אם מותר לו לפנות לעיריה או לשלטון ולעכב עליו, ולכאורה אפשר להביא ראיה מדברי הרא"ש בתשובה (כלל פט סימן ו), שאם הרחיק בנינו עפ"י טעות הדין מצוה להגיד לו שאינו צריך מפני השבת אבידה, ומשמע שכל שאינו חייב לעשות עפ"י הדין, אם מונע ממנו זכותו או מחייבו לעשות שלא כדין יש בו משום השבת אבידה, וכ"ש שאסור למנוע ממנו עפ"י השלטון. ולאידך גיסא אפשר להוכיח מדברי המהרי"ק שורש קצא בענין חזקת ישוב, שאע"פ שאינו יכול לעכב עליו עפ"י ב"ד מלבא לדור במקומו, אם יכול לעכב עליו ע"י השר הרשות בידו, והביאו הב"י בסימן קנו מחודש ב, אבל בבד"ה שם תמה עליו וז"ל, ודבריו תמוהים בעיני, האיך יופקר זה להתגבר עליו ע"י השר ושלא עפ"י ב"ד, ואע"פ שהפריז הרב על מדותיו להתריס נגד החולק עליו, לא בשכיל זה אמנע מלכתוב הנראה לי, דמלאכת שמים הוא ואין משוא פנים בדבר, ע"כ, וגם בשו"ת מבי"ט (ח"ג סימן לא) האריך לדחות דברי המהרי"ק וראיותיו וחולק עליו, דכל שזה יכול לעשות עפ"י ב"ד הרי הוא כמי שזכה בדבר ואינו יכול להוציא זכותו ממנו ע"י השר, עיי"ש. ובשו"ת רשד"ם סימן תז הביא דברי המהרי"ק וכתב דאע"פ שלכאורה נראה דבר תמוה מאוד, מ"מ מי יבא אחר המלך את אשר כבר עשוהו, ונראה מדבריו שם דאיירי שמגיע ליושביו העיר קצת נזק במה שזה יבא לדור שם, וכעין זה כתב הב"ח ליישב דברי מהרי"ק, ועי' שו"ת דברי מלכאל ח"ג סימן קנו שכתב ג"כ שרק במקום נזק אפשר לסמוך על דברי המהרי"ק, עיי"ש. ועי' שו"ת משפטי שמואל סוף סימן מט. והרמ"א סימן קנו סעיף ז הביא דברי המהרי"ק בענין חזקת ישוב להלכה, ועי' בפת"ש שם ס"ק יז שהביא מדברי כמה אחרונים שכתבו שהרמ"א לא ראה דברי הב"י בבד"ה שדחה דבריו, וגם בכסף הקדשים שם כתב כן, וכתב להסביר סברות המהרי"ק והב"י דהב"י ס"ל שאף במקום דאמרינן עביד איניש דינא לנפשיה אין לעשות ע"י גוים, וכמ"ש הרמ"א בסימן ד סעיף א, ואילו מהרי"ק ס"ל שכשאי אפשר לעשות באופן אחר מותר גם ע"י גוים, ועוד כתב דאפשר דמר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי, דהב"י איירי כשהוא כבר בכרגא דמתא, והמהרי"ק איירי כשאינו בכרגא, ועוד כתב דאפשר שמותר למנוע ריוח מחבירו אם ע"י כך ימנע ממנו ריוח יותר גדול, וסיים שאפשר שגם הב"י מודה לזה, וכתב שדבר זה צריך עיון גדול ואין אדם רואה חובה לעצמו, וראוי שיבחינו ע"י מי שאינו נוגע, ומדבריו נראה שמשוה דין מניעה ע"י השר למניעה ע"י ערכאות, ולכאורה נראה שבערכאות חמור יותר ואסור אפילו בהפסד, וצ"ע. ולענ"ד נראה מתוך דברי המהרי"ק שלא התיר למנוע ע"י השר אלא בנדרין ידידה, וכמ"ש בזה"ל, כשם שהוא רוצה לבא בעל כרחן

שלו דבר העלול לבא לידי נזק (ב) ואינו יכול שלא להרחיק הנזק ולומר שאם יבא נזק ישלם (ג).
וכן אסור לעשות תשמיש בשלו שיגרום צער לשכנו (ד).

ב. במה דברים אמורים כשהנזק נמשך ממעשיו או מכחו, אבל אם אין הנזק נמשך ממעשיו או מכחו, אלא מאליו בא, אינו חייב למנוע מלהשתמש בתוך שלו (ה).

של יושבי העיר ע"י השר, כן יעכבו גם הם על ידו ע"י השר שלא יבא ויירש כחם, ע"כ, ולפי"ז אפשר דאירי כשזה רוצה ג"כ לבא בכח השר, וע"ז כתב שגם הוא יכול לעכב עליו ע"י השר, אבל כשזה אינו בא ע"י השר אפשר שמודה שאסור למנוע ממנו באיזה צד שהוא דבר המותר לו לעשות עפ"י דין תורה, שאין אדם עושה במה לעצמו, וכל שזה יכול לעשות ולבנות מהיכי תיתי יעלה על דעתו למנוע ממנו עפ"י שכלו, וכ"ש כשאין לו נזק כלל שבודאי אסור למנוע ממנו, ואדרבה מצינו כמה אופנים שאמרו שכופין על מדת סדום כשזה נהנה וזה לא חסר. וראיתי בשו"ת אבני נזר או"ח סימן לו בדין מי שיש לו ביהכ"נ ס"ס ורצה אחד לבנות עוד ביכ"נ ס"ס, והלך הראשון ומסר לשלטון שלא יתנו לו רשיון, והביא דברי המהרי"ק והב"י, וכתב דעכ"פ אין לו לילך לערכאות, אבל בדבר המסור לממשלה אין לו דין ערכאות, והסביר פלוגתת המהרי"ק והב"י דמהרי"ק סובר דכיון שאינו היזק אלא מניעת ריוח מותר להשתדל, והב"י סובר שהמונע מחבירו דבר שמותר לו לעשות מיקרי מזיק, והעלה בנדון דידה דכיון שהוא דבר שצריך רשיון והוא מחוק המלכות, וזה מנע ממנו שלא ישיג רשיון אינו אלא מניעת ריוח, עיי"ש, ולכאורה צ"ע, ואפשר שגם האבנ"ז לא כתב אלא בנדון דידה שהוא לאחר מעשה, ודן שם אם מיקרי מוסר או עשה שלא כדין, ומדברי הרא"ש שהבאתי לעיל דקרי ליה השבת אבידה, משמע שיש לו דין ממון, ולפי"ז גם מניעת ריוח הוי כהפסד ממון, וצ"ע. ונראה עוד שלאחר שזה כבר עשה, וע"י פניה לשלטון יגיע לו נזק יותר ממה שחייב, ודאי אסור לו לעשות דין לעצמו, וכמ"ש בפרק ד, וע"כ מן הראוי שכל הרוצה לעשות דבר העלול לעורר התנגדות מצד השכנים, אם בצדק או שלא בצדק, יודיע להם ויתברר הדבר עפ"י ד"ת, או עכ"פ יתיעץ עם מורה ודאין אם מותר לו לעשות דבר זה, וע"כ ימנע מעצמו ומאחרים הפסדים מיותרים. וכל זה כשבא למנוע מחבירו ע"י מעשה, אבל כשחבירו זקוק לרשיון כדי לבנות, ובכדי להשיגו הוא זקוק לחתימת השכנים, יש מקום לדון אם חייב או אם מותר לו לסרב מלחתום, אע"פ שמדין תורה רשאי שכנו לבנות, שהרי אינו חייב לעשות מעשה כשלדעתו עכ"פ יגיע לו קצת הפסד, או אפילו מניעת ריוח. ולענ"ד נראה לדמות דין זה למה שדנו הפוסקים בענין ירושת הבת, כשצריכים היוורשים לקבל ממנה כתב ויתור כדי שיוכלו לזכות בירושה המגיעה להם, אם חייבת לחתום, וכבר דנו הרבה פוסקים בזה, ורעת הרבה שאין כופין אותה, ועכ"פ יכולה לדרוש פצוי עבור חתימתה (עי' דיני שכירות פרק ח הערה סד ודיני גניבה פרק ח סוף הערה ב שהבאתי קצת מדבריהם), ולפי"ז ה"נ בנדון דידן, ואם השכן רוצה לפצותו עבור חתימתו נראה שצריך לחתום בכדי שחבירו יוכל לקבל זכותו המגיעה לו עפ"י דין תורה, ואפשר שבמקום שאין לו נזק כלל וכלל דהוי בכלל כופין על מדת סדום צריך לחתום ללא תמורה. ויש לדון בזה לפי ראות עיני המורה. (ב) כדמוכח בהא דתנור וכיוצא בזה, אע"פ שאינו מזיק, אלא שמא יזיק. (ג) מבואר בכמה מקומות בפוסקים. וכתב בסמ"ע סימן קנ"ה סק"ג שמא לא יהיה לו לשלם, וגם אינם רוצים לירד עמו בדינא ודיינא, או לטרוח ולבנות, ושמא יהיו זמן בלא דירה ויצטרך הניזק לטלטל עצמו מדירה לדירה. (ד) כגון עשן או ריח רע, או שמטרידו, וכמו שיחבאר להלן בכמה מקומות. (ה) בגמרא (כ"ב דף כב ע"ב) תנן מרחיקין את הסולם מן השוכן ד' אמות כדי שלא תקפוץ הנמיה וכו', ומקשה בגמרא לימא מתניתין דלא כר' יוסי, דאי ר' יוסי האמר (לקמן דף כ"ה ע"ב) גבי הרחקת אילן מן הבור שזה חופר בתוך שלו וזה נוטע בתוך שלו, והיינו שעל הניזק להרחיק את עצמו, ומתרץ אפילו תימא ר' יוסי, הא אמר רב

רבינו גרשום

ולחכי ככל חולקי
מערבתי זהו: ותרדקי
מאלין שן אמרת וי
לא ורמדתו וכו'. מיק
דקי דע מן מאד ואין
מביא שטן כבורס.
ו' ר' יוחנן ס"ל ע"ה
אחד אילן הסמך
למצר תבירו וא' אילן
הנעט לתור שש תבירו
מביא וקורא ששע מל
כן הנחיל הישע
לישראל את הארץ ש
חפר בתוך שלו זה טע
בתוך שלו. מוסקא
קוצץ מלא מרדע על
בני המהרישה.
ששהוה עזר על בני
המהרישה המרדע על
תפיל כל אותן העצים
שמעביר לו קוצצין אותן
סגנר המהרישה:
תבירו ובשקמא

דאיכא תרתי לריעותא חורלך שוה שאין סם עיכנ
כנגד המשקולת: איבער
טעני פירות וס' שוה או
אבל אילן פרי אינו קוצץ
המשקולת ארישא קאי ו
פירות א"כ ליל למיתני כ
קוצץ דהיינו חומרא: מיס
הנטה ברה"ר קוצץ כדי
וטעונה אכנים כלומר
אדעתיה ולא מצ' חזי ל
שיעור דר' יהודה גפיש

כז:

וְיִשְׂרָאֵל הָיָה כְּמִדְּבַר הַיְיָ
 דָּמָה סֶבֶר יִשְׂרָאֵל בְּרִירוֹ
 אֲבָל גָּדֹל כְּפִמְדוֹ דָּבָר
 כְּמִבְּאֵי עֶסְקִינָן דְּמַפְסִיִּים
 מְעֻמָּה דְּרַבִּי^א דְּהוּדָה
 מִיַּפְלָגֵי מִרְּסֵב סֶבֶר אֲדוֹמִי
 הָאֵל לְחִדְיָה קֹאֵי וְיִשְׂרָאֵל
 עֲשֶׂה אִמָּה וְתוֹ לֹא
 הָאֵילָן מִן הַבּוֹר כִּ"ה
 טוֹבֵא אֲזִיל אֲכַחוּשִׁי
 שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אִמָּה מִפֵּה
 רַב דִּימִי אִמֹר כְּעָא
 יוֹחֵן אֵילָן הַסְּמוּךְ לְמִי
 אִמֹר לִיָּה גִזְלָן הוּא וְאִי
 כִּי אַתָּא רַבִּין אִמֹר
 הַסְּמוּךְ לְמִצְדָּא וְאַחֲרָיָה
 וְקוּרָא שְׁעַל מִנְתָּן כֵּן
 חֲרָן עֲזָר לֹא יַחֲפֹד

לשורה חבירו קוצץ מלא המדע על גבי המדרש^א
המשקולת^ב בית השלחן כל האילן כנגד המשקולת
סרק כנגד המשקולת: גמ' איבעיא להו אבא שאול ארי
תא שמע דתניא בית השלחן אבא שאול אומר כל
מפני שהצל רע לבית השלחן שמע מינה ארישא קא
אשי מתניתין גמ' דיקא דקתני כל אילן סרק אי אמרו
היינו דקתני כל אילן אלא אי אמרת אסיפא קאי איל
לוא שמע מינה ארישא קאי שמע מינה: בתנ"י^ג וא'
קוצץ כדי שיהא גמל ועובר ורוכבין רבי יהודה אומר גמ'
ומדות רבי שמעון אומר כל האילן כנגד המשקולת
תנא בדנוקין כן אמרנא דהשתא אולינן אמר ר'יל
אליעזר היא דתנן^ד אין עושין חלל תחת רשות הרבים
רבי אליעזר מתיר בכדי שתהא עגלה מהלכת ומעונה
אפילו תימא רבנן התם^ה וימנין דמפחית ולוא אדעתין
קא קיין ליה: ר' יהודה אומר גמל מעון פשתן או חבין
שיעורא דרבי יהודה נפיש או דלמא שיעורא דרבנן
דרבנן נפיש דאי ס"ד שיעורא דרבי יהודה נפיש
יהודה חיבי עבדי ואלא מאי שיעורא דרבנן נפיש רבי
מאי עביד אפשר דנחן וחליף תותיה: רבי שמעון
המשקולת מפני הטומאה: תנא מפני אהל הטומאה
תנן אי ממתניתין הוה אמינא דלמא מייית עורב טומא

ש"ה גמל עובר תחת העליונות: מפני השוואה. מפרש צמח
 ש"ה גמל עובר ורובנו ויהי חורין וגדלים לאחר זמן: וכן ש"ה שותא
 ותפתח: קמא קמא ויהי צ"ד. כל עוב וענף שיקרע וינצח: וקצט:
 יעטר: מפני אהל השוואה. שמו של כיה מן אכל האילן ויהי
 את השוממה: ושדי התב. על האילן ויתמן ששעני רבס השוממה
 חייסין אלה להבי בדחלוני בעלמה כגי ליה לקח אחד אחד מחד
 מחדתא דשעילי עז יחור ש נאן עז אחד מחד

[illegible]

וּנְקִינִי עִמָּה נִכְסִים שֶׁאֵין לָהֶם אַחֲרִיּוֹת. לָמַן נִקְדָּשְׁתִּי (ד' 97).
נִכְסִים שֶׁאֵין לָהֶם אַחֲרִיּוֹת נִקְנִין עִם נִכְסֵי שֵׁשׁ לֶחֶם אַחֲרִיּוֹת בְּנִשְׁכָּם
בְּשֹׁמֶר וּבְחֻקָּה שֶׁהִמְטִילִין אֵין נִקְנִין אֶלָּא בְּמַשִּׁיכָה וּקְרָקֶה נִקְנִינָה
בְּנִשְׁכָּם וְאֵם מִכֵּל דִּם קְרָקֶה וּמִטְּלָלִין יִתֵּד כִּיּוֹן שֶׁנֶּחֱסֵן דְּמֵי הַקְרָקֶה אֵין
מִכֵּל דִּם שֹׁמֶר מִכֵּרֵת נִקְרָא וְאֵין אַחֲרִיּוֹת
קְרָקֶה מְדַעַת מוֹכֵר כִּיּוֹן שֶׁהִמְטִילִין
לֹא מַשִּׁיכָה קָמִי מִיֵּהָ קְרָקֶה כֹּל
שֶׁהוּא חֵיב צִבּוּרִים וְקִס"ד צִבּוּרִי
אֵילָן קָלָמֶר: הַכֹּהֵן בְּנִשְׁכָּם שֶׁקִּינִי
בְּחֻשָּׁן. שֶׁל ו' הַמֵּינִים חֵיבִים
צִבּוּרִים: מִשּׁוּבְּרֵי זֶה בֹּדֶה
וְנִקְנִינָה עִמָּה נִכְסִים שֶׁאֵין לָהֶם אַחֲרִיּוֹת.

(ט) גבי' הכא צמאי

[illegible]

[גדפס בדרך כת.]

[ח] בכתי' הגירסא א"י
 הכ' הוא ליטא רבין
 כפי' וחזקין מרשבין
 חז' הוא דא' כפ' כפ'ס
צומא הדרר (וכי'
 כשט'ק' כס' גליון
 חס' עייש') :
 כשיבא לערוש' ומרס'
 מודע להכות בהמה
 שחרה על דא' היו ענה
 אחיל' מכבין אותו.
 עזרן עזר (מרדנ'
 גליון) : **[ט]** לפי' חס'
 בחס' ציל' יציר' חס',
[ז] חס'
 ש'הצדיקין ארין יבולין
 גליון) : **[ס]** ציל' אחס'
 (באחס' ביס') : **[ח]** שיל'
 גליון) : **[ז]** צדיק'
 הצרובים
[ט] ציל'
 (ביס') : **[ט]** ציל' צורות
 (שס') :

על רבינו גרשום

(א) נראה דהסב וז"ל רש"י
סבד דהגדל בחיוב חיוב והגדל
בפסוק פסוק ומש"ה אמר
וכי' (ב) נראה דז"ל טבל
וחולין מורכבין זה מה כיון
דמפסיק מרמא אחור פסוק
וכי' (ג) לכאורה נראה דז"ל
ורכין אמר ר"י דלא ס"ל
כעולה חלף אחד וכי'.

בן ועד למטה קו המשקולת
לן סרק שאין בו פרי קרצץ
חורב ושקמה משום דא
משום דאיכא תרתי לריעותא
במתיי כן אילן סרק כנגד
אילן סרק קרצץ ולא אילן
לאפוקי חורב ושקמה דאין
לוקת שטיה. במתני אילן
ותא עגלה מהלכת עליה
ה. דדימנין דמפסחת ולא
ה. גמל ודוכבו עובר דא
ה. שמו רובין נשי דא

תלמוד בבלי <עוז והדר> - כד בבא בתרא תלמוד בבלי עמוד מס 64הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

דברי הרמב"ם [הג"ל ו"א כו', משמע דלהרמב"ם אין טעם הרחקת ד' אמות משום שיטת דעופות]. ו"ל דלפי אומות הטעם ה"ה אפסא, ו"ל: (גה) נטן אב"ל נופע גרעין ב"ר. נכ"י [סעיף ל"ה] כמו, להרמב"ם [שם] שכתב הטעם דמחשך גירי דליה משום דכשעה שהם עומדים על האילן (הם מפריחין) * [מפריחין] משום ויחזיקו על הגפן, לפי"ו אין חילוק, דגם נטוע גרעין נרץ להרחיק, וק"ל ועיין בהגהות דר"מ משה [הגהות דר"מ ופרישה אות ה'] מה שכתבתי ע"ז: (גה) מן אם היה גדר בינתים ב"ר. נראה דקא' גס אלס נא למחך אילן לגפן של חצירה, ואפילו לפי טעם שהעפופות ישיטו מהגבול להנמוך, כזה לא שייך. דממה נפשך, אם הגדר הוא גבוה מהאילן, הרי הוא מפסיק צניחה, ואם הוא נמוך מהאילן, אף שהגפנים שומד הגדר הם יומר נמוכים, מ"מ העפופות נורחים מחילה מהאילן על הגדר, ולא מיקרי גירי דליה: (גה) מן אין בע"ה הגינה צריך להרחיק ב"ר. פירוש, אע"פ שבעל הבית טוען ששרשי האילנות הולכים תחת כותלי ביתו ומחזיקין אותו, דהלכה כר' יוסי

דברי הרמב"ם [הג"ל ו"א כו', משמע דלהרמב"ם אין טעם הרחקת ד' אמות משום שיטת דעופות]. ו"ל דלפי אומות הטעם ה"ה אפסא, ו"ל: (גה) נטן אב"ל נופע גרעין ב"ר. נכ"י [סעיף ל"ה] כמו, להרמב"ם [שם] שכתב הטעם דמחשך גירי דליה משום דכשעה שהם עומדים על האילן (הם מפריחין) * [מפריחין] משום ויחזיקו על הגפן, לפי"ו אין חילוק, דגם נטוע גרעין נרץ להרחיק, וק"ל ועיין בהגהות דר"מ משה [הגהות דר"מ ופרישה אות ה'] מה שכתבתי ע"ז: (גה) מן אם היה גדר בינתים ב"ר. נראה דקא' גס אלס נא למחך אילן לגפן של חצירה, ואפילו לפי טעם שהעפופות ישיטו מהגבול להנמוך, כזה לא שייך. דממה נפשך, אם הגדר הוא גבוה מהאילן, הרי הוא מפסיק צניחה, ואם הוא נמוך מהאילן, אף שהגפנים שומד הגדר הם יומר נמוכים, מ"מ העפופות נורחים מחילה מהאילן על הגדר, ולא מיקרי גירי דליה: (גה) מן אין בע"ה הגינה צריך להרחיק ב"ר. פירוש, אע"פ שבעל הבית טוען ששרשי האילנות הולכים תחת כותלי ביתו ומחזיקין אותו, דהלכה כר' יוסי

חבירו "או על בית האילן קוצץ (ס"ב) אפילו נשאר אילנות) את כל הנוטה עד שיחיה שקול כנגד המצר. כז' אילן שהוא נוטה לרשות הרבים קוצץ כדי שיהא הגמל עובר ברוכבו. הגה והוא הדין (ס"ב) אלס רואה להוציא ז' למעלה מגמל ורוכבו אפילו נרשות הרבים וכל שכן צמחו אילן יכולים לעכב עליו (ס"ב) אלס אינו יכול לעשות גשר מצית לבית

ציונים ומקורות (ס"ב) הגהת אשר נפקח לא יתפור ב"ב פ"ב סי' כ"ח והמדרש שם סי' תקכ"ב ו"י שם בשם המוס"ק. ד"מ שם. (ס"ב) הרי"ם נמשכה סי' ק"ל ד"מ ל"ו. (ס"ב) שם נמשכים פ"י משכנים ה"ח. (ס"ב) טור סעיף (ו') ל"ו. (ס"ב) טור סעיף ל"ט בשם הרמ"ם ב"ב פ"ב סי' כ"ב. ובציוני באה"ג הוסיף: וז"ל הר"ף שם ל"ב ע"ב מדפי הר"ף, והובא בטור סעיף מ'. (ס"ב) שם סעיף (א') מ' בשם משנה א"י ה"ל"ס כלל ק' סי' ח'. (26) במהדורותיו כבד"ר בסמ"ע דברי המחבר ובכל מקום וכו' לפני הקטע ראובן שמכר, ובשאר המהדורות נדפסו דברי המחבר להלן בסוף הסעיף ושתי ההגהות נדפסו כאחת. (27) במהדורות שליד.

ערך לחם

ובכ"ל מקום. באו לסמוך שניהם בבת אחת, זה מרחיק חצי השיעור, זה מרחיק חצי השיעור. ב"י שם בשם מגיד משנה פ"י משכנים ה"ח. שם בסופו. נוטע אדם אילנות סמוך לכותל חבירו כל שאינו מוקף בשבע נמיצה, אפילו מוקף אח"כ כשיגדלו השרשים. ב"י טע"ף ל"ו בשם חוס' ב"ב כ"ו ע"א ד"ה אבל בגפנים והגהת אשרי שם פ"ב סי' כ"ח בשם פרי"ו. וכן אם יש לראובן בית וגינה וסכרם לשנים וסכר הבית תחילה, אין אומרים כזה מוכר בעין יפה הוא מוכר

טורי והב

דלא מהני חזקה. ומזה נ"ל עוד, דגבי גרן קבוע דהוויין הויקא דגופא ולית בהו חזקה כדמשמע בטור סעיף כ"ח, על כרחך אין טוענין ללוקח

ביאור הגר"א

ע"ה ויש אומרים. דק"ל כר' יוסי [שם כ"ה ע"ב]. מוס' שם [כ"ו ע"א] ד"ה אלס [בגפנים] כר': * (ע"ט). ע"ה. ובכ"ל מקום. ר"ל אפילו נזקק ישראל, דמתניין [שם כ"ו ע"א] קא' אלרץ ישראל כמ"ש שם: (ע"ה). ע"ה. ראובן שמכר. שמכר לשניהם צנח אחת: (ע"ה). ע"ה. אע"פ שמכר הבית כר' ואין אומרים. ר"ל לדעת האומרים נסמין קנ"ד סעיף כ"ו בהג"ה ו"א ריבול כר', וס' סעיף כ"ח ראובן שנמן או מכר כר' וה"ה אם מכר כר', ולדעת בעל המפה כסעיף כ"ו יכול לקטום ג"כ חלונותיו, ולכן כתב בהג"ה שם [סעיף כ"ח] יכול לקטום, ועיין סמ"ע שם [סקס"ו-ס"ז], כאן הכל מודים דאין נרץ, ואין אומרים בעין יפה מוכר, כמ"ש בגמרא [שם] ו"א ח' מ"ש מרחיקין את האילן כר', הכא נמי צלוקת. ועיין רש"י ד"ה הכא נמי כר', ועיין חוס' שם ד"ה הכא נמי כר' דכסה"ג אילן קדם קרינא ציה כר', וה"ה כאן. וכל זה נח"ק [שם כ"ה ע"ב], ונ"מ לדברים שמוקף מוקף והוי גירי דליה, אלס צאלן לר' יוסי צל"ה מוסר, ואפילו הלוקח נא יענין מותר, כמ"ש שם כ"ה כר' יוסי אומר זה כר': (ע"ה). ע"ה. ועיין לעיל סימן קנ"ד סעיף כ"ה. ר"ל, דס' אמריין צין צנח אמריין צין צנח אמריין צין מכר כר' שנעין יפה מוכר לנכר ראושה. והחילוק הוא כמו שכתבנו בסוף: י"ח צ' ד"ה ואל, אע"ג דנצי אילן כשמתכו כר', וז"ל הרמ"ם שם [פ"ב סי' ג']:

סעיף כ"ו פ. או על. מוספתא שם [ב"ב פ"א ה"ח]: פא. אפילו בשאר. ממניין שם [כ"ו ע"ב]: סעיף כ"ז פ. וזה"ה אם. הרי"ף [ב"ב ל"ב ע"ב מדפי הר"ף] ור"ל שם [פ"ג סי' ע"ז], ולמדו מאילן שם [כ"ו ע"ב] * . פג. אבל אינו כר' ואפילו. כמ"ש נסמין קנ"ג [סעיף ו'], וכל שכן צריכים כמ"ש [שם] כ"ד כר':

באר היטב

סעיף כ"ה לת. אילנותיו. ואפילו אם נא הלוקח לטעם אילנות מהדש ג"כ הרשות צדו, כיון דנשעת הנטיעה אינו מוקף אלס לאחר זמן. סמ"ע [סקס"ב]: ל"ב. ועיין לעיל. דשם כתב בהג"ה אם שיר החצר לעצמו אינו יכול לקטום, משום דנעין יפה

שינוי טור
הטעמים
קטנים כאן
סידורם ע"פ
סדר השורש
במהדורות
ראו שינוי
נסמאות 26

ותבאר
בסימן תר"ב
[סעיף כ"ג]
וע"ה
הרמ"ב

וראה שם
סעיף כ"ג
וביה"ט שם

מסורת הש"ס
עם הוספות

הגהות הב"ח

גליון הש"ס

הגהות וציורים

תורת אור השלם

ה' שט"ו, [ו] (ה) ימזר ע

חיונים : חיונים

שָׁתָּהּיוּ פִּנְיָם

מוצה שיפוע הר

א' מתוך ידי

יִסְגְּרוּ אֶף יִשְׁתַּחֲווּ:

מוצד מחסות

נלד לרום :

שאלה מהן מ

היכא למכוי ל

קָלוּ יִשְׁכְּרוּ צוֹרֵךְ וַיִּי

ח. ביום וסוף

דני מאונער מי

יְשֻׁבִי הָאָדָם

ואילן למב

וְהָיָה מִכֵּן וְכֵן בְּכָל יוֹם

ז' (b) הולך :

זאת אני וזאת

מח הרעה

אלא בור

מה בקרן צפונית

אל
חתי

מזרחאל ומזרחוי

בתיב (ט) מצפ

שיין מזקי לך

מהלכתן ביום ארון

יחזקאל וילא חזקאל חזק

המזרח רחמי

ישראל קרי

ה קא אזלי

קֶרֶן מִזְרָחִית דְּרוּמִית

1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 2674, 2675, 2676, 2677, 2678, 2679, 2680, 26

לה ג' דפנות ולא

שע אומר עולם

הוא שנאמר הולך

דב ופני הצפון ופני

תלמוד בבלי >עוז והדר< - כד בבא בתרא תלמוד בבלי עמוד מס 60הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

אכל הראש"ש [שם פ"ב סי' כ"ה] והטור [סעיף מ"ה] והגמון יוסף [שם י"ג ע"א מדפי הר"ף] חולקין ע"ו, ופירא להו דאין צריך להרחיק ג' טפחים כי אם במשרה מהירק [שם] משרה הוא חפירת צור עם מים ולא גרע מזרז דעלמא הנ"ל [בסעיף י"ז], ולא כצרישין מהנללים ולא כמדרל מהדבורין. והטעם, משום דאין הניזק צא לידו היזק מיד כשעשה אותם אלא לאחר זמן, ועל הניזק להרחיק את עצמו. והמחבר אף לשיטתו, שמהם צ"י [סעיף מ"ה] על הטור [שם], ופירא [בסעיף מ"ד] שגם הראש"ש ק"ל כהרמב"ם, משו"ה פסק כאן כוותיה. וגם מור"ם נראה דס"ל כצ"י, ומשו"ה לא כחזק לחלק ציניהן לא דבריה משה ולא כאן כהגהותיו. והנכון ציני ושמורכח לחלק ציניהם כחכמי דררישה [סעיף מ"ה] ופרישה [סעיף מ"ד] ע"ש * סעיף ל"ב (פסו) ע"ג שזה נזק הבא מאדיו לאחור ופן. ולא דמי לגפת [בסעיף ד'] והדומה לו, שאסור לסמוך למזל חבירו כשיש שם דבר הניזק לכו"ע, ולהר"ף וסיעמו [המובאים לעיל בצינונים אות מ"ט] אפילו קודם שיש שם דבר הניזק, דשאי התם דלאחר שיעשה חבירו הכותל צידו יבוא לו היזק מהגפת זה עצמו שמקן הוא, והרי הוא

קצות
ספי

בסעיף ד'

דומה כאלו היזק לו צידים כיון שהוא נזק מהדבר הזה עצמו אשר הניח שם, משא"כ צדור, שמהלך זה שנוטע אינו נזק הצדור, אלא מהשרשים המסתעפים ממנו, ואותם שרשים צאים לאחר זמן ממילא והוא לא עשה ההזק צידים, ועיין דרישה [סעיף מ"ז]: (עו) עד ובשם שזה חופר בתוך שצו בו. עיין צדור שכתב כאן בסעיף מ"ו [ומ"ח] הפלוגמא שצ"י רש"י והר"ף [המובאים לעיל בצינונים שם] שכתבו שאסור לסמוך אפילו אין שם דבר הניזק, ור"ם ור"ם והרא"ש [המובאים לעיל בצינונים אות מ"ח] סבירא להו דמותר לסמוך בכל דבר שאין שם דבר הניזק, חוץ מכריים צור סמוך לשדה חבירו העשויה לצורות. והמחבר קיבל כאן, ומור"ם הוכיח פלוגמא זו לעיל בסימן זה בסעיף י"ט. גם המחבר כתב לעיל בסימן זה בסוף סעיף ד' מרחיקין את הגפת ואת הזבל כו' מן "כותלו" של חבירו ג' טפחים כו', וכלשון המשנה [שם י"ז ע"א], ובגמרא [שם סוף ע"ב] דייק מלשון הזה דדוקא כשיש הכותל, הא לאו הכי מותר לסמוך, ועיין דרישה [סעיף מ"ז]: סעיף ל"ג (עא) עד ויש מי שפירש. טעם פלוגמא ומקור עיין צדור בסעיף (מ"ח) [מ"ט ע"א]:

צינונים ומקורות (עו) הטור סעיף מ"ה. (עו) שם הרמב"ם פ"י משכנים דין ו'. (עו) טור סעיף מ"ו. (עו) טור סעיף מ"ט בשם הראש"ד. (פ) טור סעיף נ' בשם הפוסק אות מ' מחאה יניב ביח והא"ש ראה בחשובה כלל ק"ח סי' י' וראה * הראש"ש ב"ב פ"ב סי' י"ז. (פא) שם הרמב"ם רש פ"א משכנים. (32) כ"ה בדפדפרי וכ"ה ברמב"ם, ממהדורת הרמ"א דפריד ואילך: אותי.

ערך לחם

סעיף ל"א בסופו. וכן כל כיוצא בזה שאין החיזוק בשעת מעשה, על הניזק להרחיק עצמו. (סוף סעיף מ"ה). סעיף ל"ג בסופו. אפילו היזק אחר הרחקה כדינו. (סוף סעיף נ' בשם הפוסק אות מ' מחאה). ובלבד שיהיה בלי שייסייענו דבר אחר, כגון סמך סולם לשוכן והזיקתו הנמירה. (סוף שם בשם הראש"ש ראה בחשובה כלל קצות). (סוף סעיף י' וראה ב"ב פ"ב סי' י"ז).

טורי וחב

זו טענה, דמורה ר' יוסי בגירי דיליה כו'. ותמהני, דמאי גירי שייך בחורל, דהא לא בא עד לאחר זמן. ונ"ל דזה עצמו קושיית רבינו, דבשלמא (בשדה) [משנה] איכא למימר דהוה גירי הגומות שחופר, ובבור כו"ע מור"ם מטעם דמרפה הקרקע חתך, אלא בכרישין וחרדל קשיא ליה לרבינו. וי"ל לדברי הרמב"ם [פ"י משכנים ה"ה], דבכרישין וחרדל מיירי בחורש תחילה לזרוע, ונמצא דהר"ל ג"כ בור, כדפרישין בגמרא [ב"ב י"ט ע"א] זרעים תיפוק ליה משום מחרישה, משו"ה הצריך ג' טפחים, או מעט יותר, דהוא במקום סיד שצריך בהרחקה דבור. ואע"ג דבבור ס"ל לרמב"ם [שם פ"ט ה"א] צריך בודאי תרחי, ג' טפחים וגם סיד כמ"ש סעיף (ו') [נ"ל], מ"מ כאן דאינו בור גמור,

קצות
ספי

ביאור הגר"א

מ"ד-מ"ה] ושאר פוסקים כתבו, דוקא משרה מהירק דדמי לצור שית ומערה (ע"ס): צ. וה"ה. כמ"ש בסעיף ל"ג: סעיף ל"ג צא. יש מי שפירש. מדלמתינן [ב"ב] כ"ז צ' מודי ר' יוסי כו' והא גרמא כו', ש"מ שאפילו גירי גרמא ופטור, כמ"ש בנ"ב ס' א', וכמ"ש בסעיף ל"ד: צב. ויש. כמ"ש לעיל בסעיף ט"ו, ע"ש [סקמ"ב]: סעיף ל"ד צג. מי שעשה. [ב"ב] כ"ד צ' כמירוק דלבי. ופ' שגשג בקושיא, הינו דאין צריך לאוקמה ממתינן חכמי, ועיין מוכי' שם ד"ה קשיא, אכל דינו אמר, דר' יוסי צ"ל חנינא קא' כוומיה. וזהו שכתב בסעיף כ"ז גורן קבוע, וכן במתמינן [שם]. אכל שאינו קבוע ע"כ ככ"י של חזק: צד. או קבוע. [שם] כ"ג א' וכמ"ש בסעיף כ' בהגה וכל כו': צה. או מלאכה. [שם] כ"ז א', ונכ"ל [סקצ"ד]: צו. כדי שלא כו'. ואפ"י ע"י רוח. כמר צר רב אשי שם:

באר הגולה

וכדלמאם בהלכות [שם י"ג ע"ב מדפי הר"ף]. סעיף ל"ב ע. שם הרמב"ם [פ"י משכנים] דין ו', וכן יוסי שם [ב"ב כ"ה ע"ב] במשנה, אע"פ שהטור קדמה לזלמן לא יזק, שזה חופר בתוך שלו [וחה נוטע בתוך שלו], ואיפסקא שם הלכה כר' יוסי, כמו שכתבתי בסעיף דלעיל [אות י"ג-ט] גם טעמו. סעיף ל"ג פ. טור סעיף מ"ט בשם הראש"ד, כי היכי דפטרין בנזק דהוה נפלי כימנא ומזקי אינטי, שם [ב"ב] רש דף כ"ו. נ. שם [בסוף] סעיף נ' בשם בעל העיטור [אות מ' מחאה] אמתמינן ואם היזק מייד לשלם [שם דף כ' לשלם, אי ידיע ומינכרי היזקא, ושכ"כ הראש"ש נראה בחשובה כלל ק"ח סי' י' וראה * הראש"ש ב"ב פ"ב סי' י"ז], סוף מהיזק הנמיה ע"י סמיכת הסולם [שם דף כ"ז ע"ב], והיזק דמנפץ כימנא [הנזק לעיל [אות פ']], כיון שהיזק לא היה לאו לבוא ממנו מעשיו אלא ע"י הרום והנמיה. סעיף ל"ד ק. לשון

קצות
ספי

הרמב"ם רש פ"א מהלכות שכנים.

באר היטב

ל"ג. [ש"ך סקי"ג]: סעיף ל"ב פב. מאליו. [קשה לי, מאי שנה מורעם שמרחיק, והא לא הוה היזק עד שהשרשים יתלדו הקרקע, וכן כצרישין וחרדל כו'. ונ"ל דדוקא בקלקול זרע לזרע אמרינן שזה שורע חסילה עשה שלא כהוגן קמא, שלא

ואכתי איכא למידק ואי אזלי שרשין
 ומחקי ליה לצור מיט פטור מלשלם הא שורו וכוכ ליה לספויי
 באפייכו ולא קשיא דכיון דלאו גופיכ דאילן קא מחיק חלא שרשים
 דכוא מחקי ושרשין ממילא קא אתו פטור אפי"ג דממונא כוא
 ומיט ית לזכ רשות לקיץ בשרשים וליכא לדמיי לשורו שבזיק
 בגרורות דשאני בתם דכחו דשור כוא וכנגיחא ידיכ דמי
 וכחורכ חייצתי אכל ככא נולד כוא ופטור שאין שמירתן עליו
 ואינו כחו של אילן כנטוע וליכא לדמייכ לאש שכוא כולך ומחיק כיון
 שלכא את האש פיקר בשלככת כוא שמחיק וכולך ואוכל ומחיק אכל
 כקך נולד כוא ואפי"פ שמחתא כאילן כוא מחיק פטור אי נמי כיון
 דשרשין כוא דמחקי ולא חייבו ליה ליה לספויי באפייכו דדמי
 נמי שנפרכא כלילא שהוא פטור ואין אומרים צחקין אלו זו דומה
 לזו שכדצרי עמוקים וכחלוקים דקים כחוט בשערה. וכולהו
 גמרי.

שו"ת חלקת יעקב ח"א סימן קע"ה

שאלתו הארוכה עם ח"ת לנכון השגתי צמועדו,
 ראובן נטע אילן של תפוחין סמוך לגדר
 שמעון באופן שהרצה שרשים של אותו אילן נמלאים
 בשדה שמעון שכו, וכעת הגדילו הענפים ויורדים
 למעלה מעל הגדר על שדה שמעון ומעכבים את
 שמעון מלהשתמש בהם את מלאכתו הרגיל, ומעתה
 יסתפק שלש שאלות.

(חירות) חלל יולאים מעיקר העץ. בין ענפי האילן
כידוע, פשיטא דאין חשש לקצוץ החירות כיון דאין
מפסיד עי"ז הפירות], חכן יש לדחות לפי המבואר
באחרונים לדבר מזה ודאי מותר לקצוץ, עיין ד"ח
נ"ו ומהרש"ם כ"ז וגם במל"מ הנ"ל וצ"ל יו"ד קמ"ב,
א"כ אפשר האי עובדא הוה צבגון דא דהדקל היה
מסכך על סוכתו ושדי אופי שלא להיות ללחם מרובה
מחמתה וכדומה וכו' לדבר מזה, ומובן דזה יותר
כוונת החוס' בשם ח"ל, דר"כ היה סבור שלא היה
החשש לפירות רק לחירות, ואמאי היה סבור כן, ואף
מספק היה לו להחשש להא דמפני דרכי שלום,
ולבטל ניחא שפיר שהי' לו רגלים לדבר לחשוב כן,
ובצ"ל הנ"ל כתב דיותר נראה דמשחית קלחו
כמשחית כלו או משום ח"ש וכן משמע דבג' מל"מ
שם, ובפסקי חוס' פסחים פ"ד דאף אין סרק אין
רואה סימן צרכה בקולא.

(ג) והנה לא נתבאר צאלתו אחרי החק האילן עושה
לבעל השדה שכן, הא צסוף לא יחפור
מבואר אין הנוטה לשדח חצרו קוץ מלא מרדע וחו
לא, ואם כצ"ד רואה שצאלת הוא מחיקו כהאי דסי
קרי' כ"ח נוף מעבדו מלכטיה גגו יכול הוא לקצוץ
ניפו וכדומה, אזי ודאי יש לסמוך להחזיר לקצוץ
הענפים שלא להזיקו ולסמוך על העי"ז קמ"ז שמתיר
להלכה למעשה דמשמע דאף משום סכנה ליכא וכן
צתשי השיב משה יו"ד סי' ל"ז התיר להלכה למעשה,
וכוא אין גדול וצפרט צצאלות כאלו, לסמוך עליו,
וציותר לענין נ"ד בענפים שיש דעות דבכ"ע מותר,
וכן פסק צנעט שורק סימן מ"ב (ובסוף החשזרה
משמע דמתיר רק ע"י מכירה לנכרי) וצפרט על ידי
נכרי שאין שליחות לעכ"ם ואף דהנכרי ודאי יקבל
שכר מהקניאה וצפועל דעת המהר"א שלוהין פ"א
ד"ש שליחות מבואר היעצ צנע"י שם דזה דוקא
צצכרו ליום אצל שכרו לקניית אין לא שייך יד עבד
כיד רבו.

(ד) ועל צאלתו כצ' על מי לקצוץ על ראובן צעל
האילן המחיק או צעל השדה.

פשוטת הסוגיא צלא יחפור וצמצי"ם וש"ע קנ"ה
משמע דאם נטע שלא צרשות החיוב עליו
להרחיק החק ואם נטע צרשות ונלמח אח"כ חק
לשמעון יכול החיק להרחיק החק אצל לא על המחיק
להרחיק החק, ומשכ"כ צמצי"ם כ"ו כי חופר צור
שוח קוץ ומשמע החק, וכן צדף כ"ז קוץ מלא מרדע
וצרשי"ם שם שלא יעבדכו מלכוליך מחרשתו ומשמע
נ"כ דקאי על החק, וכן צהאי דסי' קנ"ה סעיף
כ"ה אם הנוף מעבדו להטות גגו יכול לוי החיק
לקלל והכל משום דקו"ל כר"י כ"ה שם דזה נועט
בתוך שלו חק חופר צתוך שלו וכהי דכ"מ ה' מלכים
פ"ו דאם רצא כי סבור דמאילן לגפנים צריך הרחקה
לא הוה אמר לרי יוסף זיל קוץ חלל צעלמו כי קוץ
משום דהוי חק נועט שלא צרשות דהוי גירי דילי,
רק צאילן הנוטה לרי"ה צמצי"ם כ"ז שם ובסי' קנ"ה
סעיף כ"ז וכן צצ"ב סי' דרי ינאי הוה לי אין נועט
לרי"ה... זיל קוץ, צרי"ה שאני אע"ג דצרשות נועט רק
אח"כ נלמח החק שבענפים מחיקים לרי"ה אפכ"כ על

המחיק להסיר חקו והטעם כמבואר להדיא צצ"ב שם
כ"ד צ' אי משום דקידרל דצי שותפא לא חמיתא
ולא קרינא או הזיקא דרבים שאני, וא"כ צצ"ד כיון
דראובן נטע אין שלו צרשות דקו"ל כר"י כ"ה שם
דזה נועט צתוך שלי ואף דגם לרי"ה צריך עכ"פ להרחיק
ד' חמות צמצי"ם כ"ו שם ועיין נמו"י שם דזה קאי
אף לרי"ה וכן פסק הרמב"ם וש"ע (ועיין צתוי"י כ"ו
צ' ד"ה גזן דלא משמע כן) מצי"מ הנהי ד' חמות
הוא רק שלא יחרוש צצדה אחר ומשכ"כ בש"ש גדר
זה סימך לכאן חק סומך לגדר מכאן, וא"כ צצ"ד
אף כשנטע ראובן האילן לא הי' גדר מ"מ עכ"פ
ד"ש גדר ויכול לנטע אין מחדש חלל הגדר משכ"כ
שאין מחויב לעקור האילן שנטע כבר כיון שעכשיו
יש גדר, וצפרט שצבואר להדיא צמצי"ם קרי' כ"ה
חם אין דרך לחרוש צין האילנות אין צריך להרחיק
כלל ועכשיו אין המנהג לחרוש צין אילנות וא"כ ראובן
צרשות נטע ודאי שאין מחויב להרחיק חקו ואף
שהצ"ד רואין כעת שצאילן מחיקו ורשאי החק
צעלמו להרחיק חקו אצל לא על צעל האילן דצשלו
הוא נועט, ודוק, ומיוצב הצ"ג שלו.

(ה) ובדבר צאלתו כצ' אם שמעין יסכים שלא
לקצוץ הענפים למי שייכים הפירות של
הענפים הללו.

מקור הדין צצ"מ ק"ז א', אין הסומד על המצר
פלוגתא דרב ושמואל וצתוס' שם דדוקא
שהאילן עומד על המצר ואין השרשים מתפשטים
לקרקע של זה יותר מחק אף בענפים וצזה פלוגי
ר"ש אצל אם נטע כלו צרשות אחד והענפים
נוטים צרשות חצרו צזה אמר ר' יוחנן מציו וקורא
שע"מ כן הנחיל יהושע את הארץ שכל הענפים
יהי שייכים לבעל שרשים, יע"ש צתוס', וצמצי"ם
שם ח"ל, אצל הסומד צקרקעו של אחד מהם כלו
שלו אע"פ „שרשי מתפשטין“ צצדה חצרו וכדאמרי
צלא יחפור שע"מ כן הנחיל יהושע את הארץ,
וכמעין שם צצ"ב יראה שכן מוכרח דכא עולא
אמר שם אין הסומך למיצר גזן משום דעד ע"ז
אמח האילן יונק ומציו ואינו קורא ועי"ז מייחי
דרי"י דמציו וקורא שע"מ כן הנחיל את הארץ א"כ
משמע להדיא אף שהשרשים מתפשטים לשדח חצירו,
וע"כ דצמקום האילן חלוי, דאם מקום האילן מחלח
על מחלח צזה פלוגי ר"ש ואם מקום האילן צרשות
אחד אע"ג שהשרשים מתפשטים לשדח חצירו מציו
וקירא, וכן משמע להדיא צמצי"ם סוסי' קס"ז ח"ל
אצל אם עומד צצדה אחד ונוטה לשדח אחר הולכין
אחר העיקר והפירות שלו, וכן להדיא צצחיות
קרי' סי"ק ט' ח"ל, אצל סמוך למיצר אף „שכל
השרשים“ יולאין לשל חצירו הרי כן שלו לצדו ורי
עכ"ל. ומשעה צצ"ד אף שמקצת שרשים נכנסין
גם לשדח חצירו אפכ"כ שייכין הפירות רק לראובן
ואינו מציין כלל דעת כח"כ צדעת החוס' דרק אם
כל השרשין הם צצד אחד ורצא לדייק כן מדברי
החוס' שכתבו „אצל אם נטע כלו צרשות אחד
והענפים נונים צרשות חצירו ורי שכל הענפים
שייכין לבעל השרשים“ ולא קאמר לבעל האילן משמע
לכל השרשין הם צרשות, ואין כדאי להוליא הדבר
משעור.